

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22021>

Özet

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GECDA), 2004 yılında Temel, Ersoy, Avcı ve Turla tarafından Türkiye bağlamında geliştirilmiş kapsamlı bir Erken Çocukluk Değerlendirme aracıdır. Bu ölçek, erken çocukluk dönemindeki bireylerin çeşitli gelişim alanlarındaki beceri ve yetkinliklerini sistematik olarak belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin temel amacı, çocukların güçlü yönlerini ve potansiyel gelişimsel gecikmelerini tespit ederek, gerekli eğitim ve destek programlarının planlanmasına bilimsel bir temel sağlamaktır. GECDA, bir **geliştirme** çalışması ürünü olup, Türk kültürüne özgü normatif verilerle desteklenmeyi hedefleyen önemli bir Gelişim tarama aracı olarak literatüre girmiştir.

Anahtar Kelimeler

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı, GECDA, Erken Çocukluk, Gelişim Tarama, Çocuk Gelişimi, Geliştirme Ölçeği, Ankara, Temel F.

Yazarlar

Temel F., Ersoy Ö., Avcı N., Turla A.

Amaç

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı'nın (GECDA) birincil amacı, erken çocukluk dönemindeki (genellikle okul öncesi yaşı grubu) çocukların gelişimsel durumlarını kapsamlı ve standardize edilmiş bir yöntemle değerlendirmektir. Bu araç, çocukların motor, bilişsel, dil ve sosyo-duygusal alanlardaki mevcut gelişim düzeylerini ölçmeyi hedefler.

Ölçek, profesyonellere (öğretmenler, psikologlar ve çocuk gelişim uzmanları) gelişimsel risk altındaki çocukları erken aşamada belirleme imkanı sunar. Elde edilen veriler, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) oluşturulmasında ve erken müdahale stratejilerinin geliştirilmesinde kritik rol oynar. Bu bağlamda, GECDA, gelişimsel sapmaların erken tanımlama ve önleme mekanizmalarının desteklemek üzere tasarlanmıştır.

Yapı

GECDA, erken çocukluk döneminde kritik olan çok boyutlu gelişimsel yapıyı ölçmek üzere kurgulanmıştır. Standart erken çocukluk değerlendirme araçlarında olduğu gibi, GECDA'nın da genellikle aşağıdaki temel gelişim alanlarını kapsadığı varsayılmaktadır:

Kaba Motor Gelişimi: Büyük kas gruplarının koordinasyonu ve hareket becerileri.

İnce Motor Gelişimi: El-göz koordinasyonu ve küçük kas becerileri.

Bilişsel Gelişim: Problem çözme, mantık yürütme, hafıza ve öğrenme yetenekleri.

Dil Gelişimi: Anlama (anlama) ve ifade edici (konuşma) dil becerileri.

Sosyal ve Duygusal Gelişim: Akran ilişkileri, duygusal düzenleme ve sosyal etkileşim becerileri.

Bu alanlar, çocuğun bütünsel gelişimini yansıtacak şekilde yapılandırılmış olup, sonuçlar genellikle her bir alan için ayrı puanlar ve genel bir gelişim yaşı veya düzeyi puanı şeklinde raporlanır.

Geçerlik

Kaynak verilerde GECDA'nın spesifik Geçerlik analizlerine dair bilgi bulunmamasıyla birlikte, bir geliştirme ölçeği olarak, kuramsal olarak kapsamlı geçerlik çalışmaları yapılıp olması beklenir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçüp ölçmediğini gösteren temel **Psikometrik** kanıtlardır.

Beklenen geçerlik türleri arasında şunlar yer alır:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, erken çocukluk gelişiminin ilgili tüm yönlerini ne ölçüde temsil ettiği. Bu genellikle alan uzmanlarının görüşleri alınarak sağlanır.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçtüğü varsayılan gelişimsel yapıları ne kadar iyi ölçtüğünün kanıtlanması (genellikle faktör analizi ile).

Ölçüt Geçerliliği (Criterion Validity): GECDA puanlarının, aynı yapıyı ölçen kabul görmüş diğer standart testler (eş zamanlı geçerlik) veya gelecekteki performans (yordamcı geçerlik) ile ilişkisinin incelenmesi.

Güvenirlik

Ölçeğin Güvenirlik verileri kaynakta belirtilmemiştir. Güvenirlik, bir ölçüm aracının tutarlılık ve kararlılık derecesini ifade eder. Geliştirilen bir psikolojik araç için, güvenilirliğin çeşitli yöntemlerle kanıtlanması zorunludur.

GECDA için beklenen güvenilirlik analizleri şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısı gibi istatistikler.

Test-Tekrar Test Güvenirliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin farklı zamanlarda aynı sonuçlar verme eğilimi. Bu, gelişimsel özelliklerin nispeten sabit kaldığı kısa aralıklarla ölçülür.

Puanlayıcılar Arası Güvenirlik (Inter-Rater Reliability): Ölçek uygulamasının gözlem veya değerlendirmeye dayalı olduğu durumlarda, farklı puanlayıcıların aynı sonuçlar verme tutarlılığı.

Faktör Analizi

GECEA'nın geliştirme sürecinde, ölçeğin ölçtüğü gelişimsel boyutların teorik yapıyla uyumlu olup olmadığının belirlemek amacıyla Faktör Analizi yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Faktör analizi, çok sayıda gözlemlenebilir değişken arasındaki ilişkileri inceleyerek, bu ilişkileri açıklayan daha az sayıda temel boyutu (faktörü) ortaya çıkarmayı amaçlayan istatistiksel bir tekniktir.

Bu analizler, ölçeğin motor, bilişsel, dil ve sosyo-duygusal gibi ayrı gelişimsel alanları barındıran ayrı ayrı yapıları göstermek için hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) şeklinde gerçekleştirilebilir. Bu sayede, GECEA'nın çok boyutlu yapıları bilimsel olarak doğrulanmış olur.

Araç

Test Türü: Gelişimsel Değerlendirme ve Tarama Aracı (Ölçek Çeşidi: Geliştirme)

Format: Genellikle gözlem, anne-baba raporu ve/veya doğrudan çocukla etkileşim yoluyla uygulanan maddelerden oluşur.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Erken Çocukluk Dönemindeki Bireyler

Yaş Grubu: Okul öncesi dönem (genellikle 0-6 yaş aralığını kapsayan bir segment).

Popülasyon Detayları: Ölçek, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan ve tipik gelişim gösteren çocukların gelişimsel normları temel alarak geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Uygulayıcı tarafından bireysel olarak uygulanır. Puanlama, çocuğun ilgili gelişim görevlerini barındıran tamamlamasına veya ebeveyn/bakıcı raporlarına dayanır. Derecelendirme formatı (Likert tipi veya evet/hayır) kaynakta belirtilmemiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenilirlik, Erken Müdahale, Türkiye Normları, Gelişimsel Tarama.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Veri mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Veri mevcut değildir.

Yazın Adresi: Yazarların 2004 yılındaki akademik veya kurumsal bağlılık adresleri (Genellikle Gazi Üniversitesi veya ilgili eğitim fakülteleri).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı, 2004 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı, dağıtım ve yeniden basımı için gerekli izinlerin orijinal yayıncı olan Rekmay Limited şirket veya ilgili yazarlardan alınması gerekmektedir. Kullanım ücreti ve izin prosedürleri hakkında spesifik bilgi mevcut değildir ve yayıncı ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Temel F., Ersoy Ö., Avcı N. ve Turla A. (2004). *Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı*. Ankara: Rekmay Limited şirket.

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır.